

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

Schuur in Herselt

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Schuur, Herselt, Varendonksesteenweg zonder nummer – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/13013/101.1

27/05/2022

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	5
1.2.	Historisch overzicht	5
1.3.	Historiek van het beschermings- en beheersdossier	5
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	5
2.	Evaluerend gedeelte	6
2.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	6
2.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan	6
2.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	6
2.4.	Juridische toestand	6
2.4.1.	Onroerend Erfgoed	6
2.4.2.	Landbouw en Visserij	6
3.	Bronnen	6
3.1.	Archiefbronnen	6
3.2.	Websites	7
4.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	7
4.1.	Omgevingsplan	7
4.2.	Fotobijlage	7
4.3.	Documentatie	7

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit is het inhoudelijk dossier bij het opheffingsbesluit van de Kempische schuur in Herselt. De opheffing van de bescherming kadert in de herziening van het beschermd erfgoedbestand, zoals ingeschreven in de Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele.

De bescherming van de schuur werd onderzocht in het project 'Aangetaste en verdwenen beschermingen' (2020-2021)¹. Hierin zijn beschermingen onderzocht van bouwkundig, houtig en landschappelijk erfgoed met een onduidelijke fysieke toestand. Het onderzoek had een drieledige bedoeling:

- Nagaan wat de huidige fysieke toestand van het beschermd erfgoedobject is en in hoeverre het nog beantwoordt aan de toestand waarin het werd beschermd
- Achterhalen welke de oorzaken zijn van eventuele veranderingen
- Een beslissing nemen over de bescherming van het erfgoedobject

Op basis van dit onderzoek zijn 44 volledige en 1 gedeeltelijke opheffing van beschermingen toegevoegd aan de beschermingskalender 2022, evenals 3 wijzigingen van beschermingen van verplaatst erfgoed.

Deze opheffingen en wijzigingen worden gefaseerd uitgevoerd. Het eerste pakket dat hier wordt voorgelegd bevat beschermd bouwkundig en landschappelijk erfgoed waarvan de erfgoedwaarden onherstelbaar aangetast zijn door

- een ernstige (onvrijwillige) aantasting of calamiteit
- werken die vergund zijn door het agentschap Onroerend Erfgoed of zijn voorgangers

Voor vier dossiers in dit eerste pakket wordt de opheffing of wijziging van de bescherming voorgesteld omdat het beschermd onroerend goed met toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed of zijn rechtsvoorgangers verplaatst werd en

- het beschermd onroerend goed op de nieuwe locatie opnieuw beschermd werd. De bescherming op de oorspronkelijke locatie wordt om die reden opgeheven.
- de verplaatsing noodzaakt een wijziging van het oorspronkelijk beschermingsbesluit. Het beschermingsbesluit wordt aangepast in functie van een bescherming op de nieuwe locatie.

Hierna volgen nog twee pakketten:

- bouwkundig en landschappelijk erfgoed waarvan de toestand problematisch was op het moment van bescherming
- bouwkundig erfgoed dat gesloopt is

¹ Voor meer informatie over dit onderzoeksproject verwijzen we naar het online onderzoeksrapport: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021: *Beschermd, beschadigd, verdwenen. Onderzoek en evaluatie van ernstig aangetast en verdwenen beschermd erfgoed* [online], <https://oar.onroenderfgoed.be/item/6378> (geraadpleegd op 10 februari 2022)

1.1. Situering

De verdwenen schuur stond evenwijdig met de Varendonksesteenweg in Herselt. Ze behoorde tot de intussen eveneens verdwenen hoeve aan de overkant van de straat (Varendonksesteenweg 71). Van de vroegere landbouwwitbating rest vandaag alleen een veestal van recente datum, ten noorden van de verdwenen schuur.

1.2. Historisch overzicht

De schuur was een deels versteende vakwerkbouw. Het bewaarde ankerbalkgebint dateerde volgens jaarmerken op de balken ('1864' en '1887') uit de tweede helft van de 19de eeuw². De oostgevel was behouden in vakwerkbouw, met zichtbaar vitswerk en beleming. De andere gevels werden later versteend in baksteen. De langsgevel aan de straatzijde telde vier traveeën, geritmeerd door lisenen en asemgaten en met uitgespaarde zuidoostelijke hoek voor de rechthoekige poorten. De golfplaten van het schilddak vervingen een strooien bedekking.

1.3. Historiek van het beschermings- en beheersdossier

De schuur werd in 2002 samen met negen andere schuren en woonstalhuizen als monument beschermd, omwille van de historische waarde (meer bepaald de architectuurhistorische waarde)³. Ze wordt in het beschermingsbesluit omschreven als een "Kempische schuur van het langsschuurtype met bewaard gebint, karakteristieke poorttoegang in uitgespaarde hoektravee en oude volume, oorspronkelijk in vakwerkbouw met leem- en vitswerk, in latere perioden gedeeltelijk versteend".

Op 6 augustus 2009 werd de schuur getroffen door brand⁴. Die was het gevolg van een blikseminslag op een boom naast de schuur. Foto's van na het blussen van de brand laten zien dat de vakwerkbouw van de schuur volledig was vernield. Alleen de later toegevoegde bakstenen muren van de schuur stonden nog overeind (zie 4.3, foto 5).

In september 2009 werd door de gemeente Herselt een vergunning afgeleverd voor het kappen van de boom naast de schuur⁵. Wanneer de puinen van de schuur werden geruimd is niet gekend. Het archief van Onroerend Erfgoed bevat geen stukken over de brand van de schuur en de ruiming van het terrein. Opmetingsplannen en een fotografische documentatie van de schuur zijn er evenmin.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De huidige fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 7 februari 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

De schuur is volledig verdwenen.

² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022: *Schuur* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/39774> (geraadpleegd op 10 februari 2022)

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022: *Schuur* [online], <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/4735> (geraadpleegd op 10 februari)

⁴ S.N. 2009: *Brand vernielt hooischuur* [online], *Gazet van Antwerpen*, 7 augustus 2009 <https://www.gva.be/cnt/aid853670> (geraadpleegd op 27 januari 2022)

⁵ Gemeente Herselt, SKM C30821020311180, Vergunningsaanvraag voor het kappen van de boom naast de schuur.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

De schuur, Varendonksesteenweg zonder nummer in Herstelt, werd in 2009 getroffen door een brand na een blikseminslag. De vakwerkbouw van de schuur werd hierbij volledig vernield. De puinen van de schuur werden nadien volledig geruimd.

De bescherming van de schuur in Herselt als monument wordt opgeheven, omdat de erfgoedwaarden van het beschermde goed onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan.

2.2. Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan

De erfgoedwaarden zijn reeds volledig verloren gegaan. Het beschermingsdossier registreert de erfgoedwaarden die verloren zijn gegaan voldoende. Er zijn bijgevolg geen bijkomende maatregelen vereist voor de registratie van de erfgoedwaarden of het behoud van erfgoedelementen in een onroerenderfgoeddepot.

2.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als monument van de schuur, Varendonksesteenweg zonder nummer in Herselt, wordt geheel opgeheven. Het kadastraal perceel gevat door de opheffing is opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Het plan bij het ministerieel besluit tot opheffing van de bescherming (bijlage 2) geeft de toestand weer na opheffing. Op dit plan worden de negen overige beschermde schuren en woonstalhuizen uit het oorspronkelijke ministerieel besluit weergegeven. Op dit plan is de schuur van de Varendonksesteenweg niet meer opgenomen.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit opheffingsdossier over gaat.

In de omgeving van de verdwenen schuur is er geen beschermd onroerend erfgoed.

2.4.2. Landbouw en Visserij

De schuur was gelegen in landbouwgebied.

3. BRONNEN

3.1. Archiefbronnen

Gemeente Herselt, SKM C30821020311180, Vergunningsaanvraag voor het kappen van de boom naast de schuur.

Onroerend Erfgoed Antwerpen, Beschermingsdossier 4.01/13013/116.1 OA003122, schuur in Herselt.

3.2. Websites

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022: *Schuur* [online],
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/39774> (geraadpleegd op 27 januari 2022)

S.N. 2009: *Brand vernielt hooischoor* [online], *Gazet van Antwerpen*, 7 augustus 2009
<https://www.gva.be/cnt/aid853670> (geraadpleegd op 27 januari 2022)

4. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

4.1. Omgevingsplan

4.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

4.3. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk opheffingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archiefphoto's, bouwplannen, kadastrmutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.